

PROBLEMATIKA URGENTNIH POSEGOV

Urgentni konservatorsko-restavratorski posegi na likovnih elementih stavbne dediščine so postali stalnica našega vsakdanjega dela, postopki njihove izvedbe pa žal niso dovolj sistemsko urejeni. Z uporabo besede urgentni želim izpostaviti višjo stopnjo neodločljivega posega, s katerim naj bi se preprečil takojšen propad ali čim hitreje zaustavil proces propadanja likovno-umetniškega gradiva. Vzroki za izvedbo urgentnih posegov so lahko zelo različni, navadno pa izhajajo iz trenutnega izrednega poslabšanja stanja zaradi elementarnih nesreč (poplave, vetrolomi, žledolomi ipd.), zaradi različnih gradbenih posegov (statične sanacije, večje preureditve, rušitve

ipd.) ali zaradi dolgotrajnega poslabšanja stanja, ki je doseglo vrh kritične točke. V naštetih vzrokih in pogojih dela se kažejo bistvene razlike v primerjavi z vsakdanjimi konservatorsko-restavratorskimi posegi, ki niso nič manj nujni, so pa izvedbeno veliko bolj obvladljivi. Urgentni posegi so navadno nenapovedani in zahtevajo hitro in učinkovito ukrepanje. Skoraj vedno časovno, kadrovsko in finančno močno posežejo v naše redno delo. Pogosto ni dovolj časa za načrtovanje in izvedbo posega, ki ga včasih spremljajo vprašljivi delovni pogoji in neustrezne vremenske razmere.

Kapelica sv. Križa v Železnikih je bila močno poškodovana ob vetrolomu leta 2023.

Hiša Glogovica 9 v Šentvidu pri Stični je bila tik pred rušitvijo, ko so se na fasadi odkrile redke stenske poslikave.

Stenska poslikava na fasadi hiše Na Plavžu 29 v Železnikih bi bila uničena ob prenovi fasadne površine.

Stanje kapelice sv. Križa kmalu po letu 1991, arhiv ZVKDS, OE Lj.

Poškodbe na kapelici nastale zaradi vetroloma.

Detajl enega od 8 kosov stenskih poslikav med dokumentiranjem.

Stenska poslikava med izdelavočasne zaščite z gazo in lepilom.

Stenska poslikava med obnovofasadne površine.

Stenska poslikava med utrjevanjem barvne površine.

Med injektiranjem ogroženih predelov stenske poslikave.

Najbolj kritični deli poslikave so bili obšiti z apneno malto.

Med snemanjem posameznih kosov stenskih poslikav.

Sneti kosi stenskih poslikav pripravljeni za prevoz.

Med izdelavočasne opore pred snemanjem.

Stenska poslikava po snemanju, pripravljena na prevoz.

V zadnjih letih so bili izvedeni urgentni posegi na varovanih likovnih elementih nagraduŠrajbarskiturnvLeskovcupriKrškemzaradidolgotrajnegaposlabšanja stanja; urgentni posegi na kapelici sv. Križa v Češnjicah zaradi vetroloma; snemanje stenske poslikave sv. Florjana s hiše Na Plavžu 29 v Železnikih zaradi obnove fasade; ter snemanje stenskih poslikav iz hiše Glogovica 9 v Šentvidu pri Stični zaradi rušitve. Naštetih je le nekaj primerov, ki na podlagi pridobljenih izkušenj potrjujejo opisano problematiko. Ob prepletanju urgentnih posegov in vzdrževanja, ki so lahkočasne ali trajne narave, je vedno potreben tehten premislek o optimiziranju uporabljenih materialov v procesu. Ti nam morajo omogočati vse potrebne nadaljnje posege, biti nemoteči v začasnih ukrepih

ali zadostni, če se v daljšem neaktivnem obdobju začasen ukrep spremeni v trajnega.

Izrednega pomena je takojšnje oblikovanje jasnih usmeritev, namenov in ciljev interventnega posega. V ta namen bi bil zelo dobrodošel sklic strokovne komisije, ki bi na podlagi oblikovanih osnovnih parametrov vrednotenja in ob stalnem prizadevanju odgovornih za povečanje finančnih sredstev v tem segmentu odločal o upravičenosti tovrstnega posega. Ugotavljam namreč, da je izvajanje interventnih posegov preveč odvisno od prostovoljnega dela, osebne zavzetosti posameznikov in dobrega medsebojnega sodelovanja različnih strokovnih sodelavcev, ki si za svoje delo zaslužijo vse pohvale.